

Toetsen en leerontwikkeling

Het verhaal achter de cijfers

Juni is de tijd van toetsen en rapporten. Belangrijker dan de cijfers is de informatie die uit de toetsen komt. Soms geeft die aanleiding om een kind andere ondersteuning te bieden. Tegelijk kan op klas- en zelfs op schoolniveau een andere aanpak nodig zijn. De intern begeleiders volgen de resultaten daarom op de voet. In deze themabrief leggen ze uit wat ze daar vervolgens mee doen.

Hoe vaak worden toetsen afgenomen bij de Piet Hein?

Marieke: "Er zijn in alle klassen vanaf groep 3 twee toetsmomenten per jaar: in januari en in juni. Met die toetsen schatten we in wat het niveau van de leerlingen is voor rekenen, spelling, begrijpend lezen en woordenschat. In dezelfde week wordt ook het technisch lezen getoetst. Dit alles geeft ons een globaal beeld van waar iedere leerling staat voor deze kernvakken."

Jullie werken met Dia-toetsen in plaats van Cito-toetsen. Wat is het verschil?

Marieke: "Het doel is hetzelfde maar de manier van toetsen is anders. Het belangrijkste verschil is dat Dia adaptief is. De eerste tien vragen zijn voor alle kinderen gelijk; daarna past het systeem de vraagstelling automatisch aan. Wie goed scoort krijgt uitdagender opgaven, wie minder goed scoort krijgt makkelijkere opgaven. Zo zijn er drie niveaus. De kinderen weten niet op welk niveau ze de toets aan het maken zijn, dat kunnen alleen wij zien."

Liesbeth: "Het grote voordeel is dat de leerlingen niet gefrustreerd raken omdat de toets te moeilijk is, of qua aandacht afhaken omdat de vragen juist te makkelijk zijn. Zo krijgen wij een reëler beeld van waar ze staan, terwijl het voor hen een prettiger ervaring is."

Marieke: "Natuurlijk leren de kinderen wel eerst goed met het programma omgaan en maken ze oefentoetsen. De techniek mag de resultaten niet in de weg staan."

Liesbeth: "Alle basisscholen zijn verplicht een eindtoets af te nemen in groep 8. De Dia-eindtoets is één van de vijf eindtoetsen waaruit scholen kunnen kiezen. Voor het schooladvies maakt het dus niet uit of je de Dia- of Cito-toets maakt."

De intern begeleiders

Kim van Deene (foto links), **Liesbeth Laan** (foto rechts) en **Marieke Boskma** (niet op de foto), zijn de intern begeleiders (IB-ers) op de Piet Hein.

Liesbeth Laan is intern begeleider voor de groepen 5 tot en met 8. Ze volgt een aanvullende opleiding tot beeldcoach om de feedback aan leerkrachten met videobeelden te kunnen ondersteunen.

Marieke Boskma is leerkracht in groep 4 en intern begeleider voor de groepen 3 en 4.

Kim van Deene is leerkracht in groep 1/2B en intern begeleider voor de kleutergroepen.

De drie IB-ers maken deel uit van het Management Team van de Piet Hein.

Worden daarnaast nog andere toetsen afgenomen?

Liesbeth: "Ja, er zijn ook methodegebonden toetsen per vak. Daarmee kan de leerkracht tussentijds nagaan of de leerstof van de afgelopen periode goed is begrepen. Als een leerling of een groepje leerlingen op een toets minder goed scoort, krijgen zij extra instructie over de leerstof. Als de hele groep de toets niet goed maakt, is dat een signaal dat de leerkracht niet door kan naar het volgende hoofdstuk en de leerstof eerst klassikaal moet herhalen."

De toetsen zeggen dus niet alleen iets over individuele leerlingen. Je kunt er ook andere informatie uithalen?

Liesbeth: "Zeker. Wij als IB-ers bekijken de resultaten ook op klas- en op schoolniveau en koppelen die inzichten terug naar de leerkracht of het hele team. De toetsscores gaan van A tot E. Per vak kunnen we volgen wat het niveau van de klas is en of dat in lijn ligt met voorgaande jaren. Als de resultaten gemiddeld hoog liggen, kun je als

leerkracht de stof op een uitdagender niveau of in hoger tempo aanbieden dan wanneer de resultaten lager liggen.”

Marieke: “Op schoolniveau zagen we een tijdje terug dat onze resultaten voor technisch lezen minder goed waren dan verwacht mocht worden. Dat was aanleiding om vaker hardop te lezen, wat we direct in alle klassen hebben ingevoerd. En toen bleek dat het spellingniveau van onze leerlingen achterbleef, zijn we op zoek gegaan naar een andere lesmethode. Die is een jaar geleden ingevoerd. Uit de eindtoetsen die we net hebben gehouden zal blijken wat het effect daarvan is. In de klas zijn de verbeteringen in elk geval al merkbaar.”

Wat is verder jullie rol als intern begeleider?

Liesbeth: “Wij kijken naar de doorlopende leerontwikkeling van kinderen, van groep 1 tot en met groep 8. Aan het begin van het schooljaar zitten we samen met iedere leerkracht: hoe was de overdracht, loopt alles goed, welke afspraken en acties zijn nodig? In november bespreken we de sociaal-emotionele aspecten: hoe is de sfeer in de klas, hoe is de groepsdynamiek? Rond die tijd krijgen zowel alle leerlingen als de leerkrachten een vragenlijst over veiligheid in de klas.”

Marieke: “In februari-maart en in juni bespreken we met alle leerkrachten de resultaten van de Dia-toetsen. Eind juni maken we samen de overdracht naar de volgende leerkracht.”

Liesbeth: “Tussentijds brengen we flitsbezoeken aan de klassen. Dan letten we op hoe de instructie aankomt bij leerlingen, op de sfeer en op de dynamiek in de klas. Die observaties bespreken we daarna één op één met de leerkracht.”

Marieke: “Doorheen het jaar houden we vinger aan de pols en volgen we de ontwikkeling van de kinderen – zowel qua resultaten als qua gedrag. Als dat nodig is, kunnen we bijvoorbeeld remedial teaching aanbieden of kinderen die meer uitdaging nodig hebben, verwijzen naar de verrijkingsklas. We kijken in alle situaties wat passend is bij een kind.”

Wat gebeurt er als een leerling ineens minder goede resultaten haalt dan verwacht?

Marieke: “Iedereen kan al eens een toets slecht maken. Maar als we zien dat de resultaten vaker of opvallend achterblijven, gaan we altijd in gesprek met het kind en de ouders. Meestal is er dan iets anders aan de hand. Misschien vindt het kind het spannend om toetsen te maken. Misschien leidt iets de aandacht af in de klas of scheelt er iets in de thuissituatie. We gaan dan samen op zoek naar gepaste ondersteuning. We kunnen bijvoorbeeld remedial teaching inzetten voor rekenen en spelling, of speciale trainingen aanbieden voor kinderen met faalangst of concentratieproblemen. Ook kunnen we onderzoek naar dyslexie of dyscalculie aanvragen als daar duidelijke aanwijzingen voor zijn.”

In groep 8 krijgen de leerlingen uiteindelijk een bindend schooladvies voor de middelbare school. Waar is dat op gebaseerd?

Liesbeth: "Eind groep 7 stellen we een doorstroomperspectief op, zoals dat nu heet. Daarbij kijken we zeker niet alleen naar cijfers. We wegen veel factoren mee. Hoe gaat een kind om met huiswerk, hoe is de inzet in de klas, heeft het kind plezier in leren, waar liggen zijn of haar interesses? Met name werkhouding, concentratie en motivatie zijn doorslaggevend. De groepsleerkracht en ik stellen apart van elkaar een advies op per leerling. De groepsleerkracht maakt de kinderen van dag tot dag mee in de klas; ik neem de leerontwikkeling doorheen alle schooljaren mee in het verhaal. Samen kunnen we tot een goede afweging komen. Als we onze lijstjes naast elkaar leggen, komen we bijna altijd op hetzelfde uit. Het definitieve advies stellen we eind januari vast, in groep 8. Als de score van de eindtoets in februari lager uitvalt, blijft het advies staan. Valt de score hoger uit, dan kunnen we in overleg met de ouders het advies aanpassen. Dat gebeurt denk ik twee keer per jaar - onze inschatting klopt dus meestal wel. We volgen de resultaten van de kinderen nog tot drie jaar later op. Ook uit die cijfers blijkt dat de meeste kinderen inderdaad op hun plek zitten op het geadviseerde niveau."

Tot slot: wat willen jullie vanuit jullie ervaring aan de ouders meegeven?

Marieke: "Ga thuis geen toetsen maken! Het is zeker zinvol om klokkijken en de tafels te oefenen. Je kunt ook spelletjes doen met dobbelstenen en cijfers, en veel samen lezen. Maar ga alsjeblieft geen Cito's oefenen. Wij doen er alles aan om er geen druk op te leggen bij de kinderen, want die toetsstress is nergens goed voor. Je kunt beter iets leerzaams met ze doen wat ook gewoon ontspannend en gezellig is."

De themanieuwsbrieven zijn een initiatief van het team van de Piet Hein om u te informeren over de onderwijskundige keuzes en het werk achter de schermen. Is er een onderwerp waar u meer over wilt lezen in een volgende themanieuwsbrief? Uw suggesties en vragen zijn van harte welkom: jan.wegman@basisschoolpiethein.nl.